

Lehdistötiedote

Luxemburg, 18. tammikuuta 2021

EU:n ensimmäiset toimet covid-19-pandemian torjumiseksi: kokemusten hyödyntäminen kansanterveysalan yhteistyön parantamiseksi EU:ssa

Euroopan tilintarkastustuomioistuin tutki EU:n ensimmäisiä toimia covid-19-pandemian torjumiseksi. Se kehottaa kiinnittämään huomiota tiettyihin haasteisiin, jotka liittyvät EU:n jäsenvaltioille osoittamaan kansanterveysalan toimia koskevaan tukeen. Haasteet liittyivät muun muassa toimiin, joilla pyrittiin luomaan asianmukaiset puitteet rajat ylittävien terveysuhkien torjumiseksi, helpottamaan tarvikkeiden toimituksia kriisitilanteessa ja tukemaan rokotteiden kehittämistä.

EU:lla on vain rajallinen toimivalta kansanterveysalalla. Se lähinnä tukee jäsenvaltioiden toimien koordinoitua (terveysturvakomitean avulla), edistää terveydenhuollon laite- ja tarvikehankintoja (laatimalla yhteisiä hankintapuitesopimuksia) ja kerää tietoja / arvioi riskejä (Euroopan tautienehkäisy- ja -valvontakeskuksen (ECDC) avulla). Covid-19-pandemian puhjettua EU ryhtyi lisäksi toimiin, joiden avulla pyrittiin ratkaisemaan kiireellisiä ongelmia, edistämään terveydenhuollon laite- ja tarviketoimituksia ja parantamaan tiedonvaihtoa jäsenvaltioiden välillä sekä lisäämään testausta ja hoito- ja raketutkimusta. EU osoitti 30. kesäkuuta 2020 mennessä vuotuisesta talousarviostaan kolme prosenttia kansanterveystoimenpiteiden tukemiseen.

“EU:lle oli haasteellista täydentää nopeasti sen tavanomaisen toimivallan puitteisiin kuuluvia toimenpiteitä ja ohjata tukea covid-19-pandemian torjumiseksi toteutettaviin kansanterveystoimiin”, toteaa katsauksesta vastaava Euroopan tilintarkastustuomioistuimen jäsen Joëlle Elvinger. “On vielä liian aikaista tarkastaa meneillään olevia toimia tai arvioida vaikutuksia, joita covid-19-pandemiaan liittyvillä EU:n kansanterveysaloitteilla on. Saaduista kokemuksista voidaan kuitenkin ottaa oppia siltä varalta, että EU:n toimivaltaa tällä alalla tulevaisuudessa uudistetaan.”

Tarkastajat olivat nostaneet jo [vuonna 2016 julkaistussa tarkastuskertomuksessa](#) esiin puutteita siinä, kuinka EU:n vuoden 2013 oikeudellista kehystä käytettiin vakavien rajat ylittävien terveysuhkien käsittelyyn. Osa ongelmista on osoittautunut sitkeiksi. Tällaisia ovat esimerkiksi valmiussuunnitteluun liittyvät ongelmat.

Lehdistötiedotteessa esitetään Euroopan tilintarkastustuomioistuimen katsauksen keskeiset tiedot. Katsaus löytyy kokonaisuudessaan sivustolta eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

ECDC:n haasteena oli, kuinka varmistaa jäsenvaltioilta saatujen tietojen oikea-aikaisuus, laatu ja kattavuus. Lisäksi se, että jäsenvaltioiden seuranta- ja testausstrategiat ovat erilaisia, hankaloitti vertailua ja arviointia. ECDC on varoittanut, että covid-19:n vankan väestöpohjaisen seurannan luomiseksi ja vahvistamiseksi tarvitaan vielä paljon työtä.

Jäsenvaltioiden keskeisenä koetinkivenä pandemian torjunnassa on ollut terveydenhuollon laitteiden ja tarvikkeiden riittävän tarjonnan varmistaminen. Euroopan komissio toteutti joukon toimenpiteitä, joiden tarkoituksena oli auttaa jäsenvaltioita vastaamaan tähän haasteeseen. Toimenpiteitä olivat muun muassa vientilupajärjestelmän käyttöönotto, EU:n rahoittaman terveydenhuollon laitteiden ja tarvikkeiden sekä henkilönsuojainten strategisen varaston perustaminen ja verkossa toimivan kaupantekoaalustan perustaminen terveydenhuollon laite- ja tarvikkehankintoja varten. Komissio käynnisti myös yhteisiä hankintapuitesopimuksia terveydenhuollon laite- ja tarvikkehankintoja varten. Jäsenvaltiot hankkivat kuitenkin valtaosan lääkintätarvikkeistaan kansallisten hankintareittien kautta.

EU:n talousarviosta on tuettu erilaisia toimia, kuten covid-19-tutkimusta ja rokotteiden ennakkohankintasopimuksia. Vuoden 2020 puoliväliin mennessä EU oli osoittanut kansanterveystoimenpiteisiin 4,5 miljardia euroa. Lisäksi EU laajensi menojen tukikelpoisuutta koheesiorahoituksen osalta kattaakseen covid-19-kriisistä aiheutuvat julkiset terveydenhuoltomenot. Varojen käyttö oli 30. kesäkuuta 2020 mennessä vasta alkuvaiheessa.

EU:n talousarviosta oli kesäkuuhun 2020 mennessä osoitettu 547 miljoonaa euroa covid-19-testien, -hoitojen ja -rokotteiden kehittämistä koskevaan tutkimustyöhön. Vuoden 2020 ensimmäisellä puoliskolla komissio osoitti myös 1,5 miljardia euroa ennakkohankintasopimusten tekemiseen useiden covid-19-rokotteiden kehittäjien kanssa. Jotta rokotteiden kehittämiseen liittyviä luontaisia riskejä voitaisiin lieventää, komission strategiassa keskityttiin investoimaan erilaisiin rokoteteknologioihin ja -yrityksiin. Strategiaan sisältyi muun muassa rokotevastaisuutta koskevan tutkimuksen rahoittaminen sekä disinformaation torjuminen, sillä ne voisivat estää laumaimmunitettiin tähtäävien kampanjoiden onnistumisen.

Taustatietoja

Kansanterveys kuuluu ensisijaisesti kansalliseen toimivaltaan. Covid-19-pandemia on pannut koetukselle suhteellisen suppean toimivallan, joka unionille on osoitettu Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja rajat ylittäviä terveysuhkia koskevan vuoden 2013 oikeudellisen kehyksen nojalla (päättös 1082/2013). Tässä katsauksessa ei ole tarkoitus tehdä johtopäätöksiä kesäkuuhun 2020 mennessä toteutettujen toimien tuloksista ja vaikutuksista. Näin on erityisesti siksi, että katsauksen laatimisaikaan kyseiset toimet olivat edelleen kesken.

Tilintarkastustuomioistuin on hiljattain julkaissut [katsauksen EU:n covid-19-kriisin perusteella toteuttamista taloudellisista toimista](#); Tilintarkastustuomioistuimen vuoden 2021 työohjelmaan sisältyy terveydenhuoltoalaan liittyviä toimenpiteitä ja rokotehankintoja koskeva tarkastus.

Euroopan tilintarkastustuomioistuimen katsaus 1/2021 *EU:n ensimmäiset panostukset covid-19-pandemian torjumiseksi toteutettuihin kansanterveystoimiin* on saatavilla sivustolla eca.europa.eu.

Lehdistö – yhteydenotot: Claudia Spiti – claudia.spiti@eca.europa.eu –
matkapuhelin: (+352) 691 553547